

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 228/2010-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. novembra 2010 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka a sudcov Marianny Mochnáčovej a Petra Brňáka prerokoval prijatú sťažnosť S., a. s., B., zastúpenej advokátkou JUDr. R. B., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Cb 1805/1996, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosti S., a. s., *n e v y h o v u j e .*

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. I. ÚS 228/2010 z 9. júna 2010 bola na ďalšie konanie prijatá sťažnosť S., a. s. (ďalej

len „sťažovateľka“), z 22. januára 2010, ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Cb 1805/1996.

2. Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že na strane žalovaného v II. rade je účastníkom súdneho konania vedeného na krajskom súde, v ktorom sa žalobca domáha zaplatenia sumy 4 622 087,30 Sk / 153 425,19 € s prísl. Uviedla, že do konania vstúpila na miesto Štátneho fondu životného prostredia, ktorý bol zrušený zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 553/2001 Z. z. o zrušení niektorých štátnych fondov, o niektorých opatreniach súvisiacich s ich zrušením a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 553/2001 Z. z.“) K priebehu konania uviedla, že posledné pojednávanie sa uskutočnilo 3. októbra 2000 a odvtedy sa vo veci meritórne nekoná a nebolo nariadené žiadne pojednávanie.

3. Vo vzťahu k jednotlivým kritériám, na ktoré ústavný súd prihliada pri posudzovaní namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, sťažovateľka uviedla:

Právna a faktická zložitosť veci

„Nakoľko v predmetnej veci ide o spor o zaplatenie, možno konštatovať, že ide o vec, ktorá patrí do štandardnej rozhodovacej agendy prvostupňových súdov. Domnievame sa, že nejde o typ sporu, ktorý by si vyžadoval priveľkú praktickú a časovú zložitosť, nie je nutné vyhotovovanie znaleckých posudkov či absolvovanie vyšetrení a pod. Predmetný spor medzi účastníkmi konania teda nepatrí k neobvyklým.“

Správanie účastníka v súdnom konaní

„Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa v tomto súdnom konaní, sme toho názoru, že toto bolo aktívne a súčinnosťné, a teda rozhodne neprispelo k doterajšej dĺžke konania pred porušiteľom. Sťažovateľ v priebehu celého doterajšieho konania, ktoré trvá už 13 rokov, niekoľkokrát urgoval vytyčenie termínu pojednávania s cieľom zrýchliť samotné konanie, po mnohých výzvach využil i možnosť napísať sťažnosť predsedovi porušiteľa.“

Postup krajského súdu

„Pokiaľ ide o otázku, či boli prieťahy v konaní spôsobené porušiteľom, tu jednoznačne tvrdíme, že práve postupom Krajského súdu Košice v tomto konkrétnom konaní došlo k porušeniu práva garantovaného sťažovateľovi v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR. Z akých dôvodov je porušiteľ už viac ako 9 rokov absolútne nečinný, sťažovateľ nevie posúdiť. Nie je nám známe pridelenie veci inému sudcovi, avšak ani táto prípadná skutočnosť by nezbavovala porušiteľa ako takého zodpovednosti za pomalé súdne konanie a za vzniknuté prieťahy. Prvoradou povinnosťou súdu a sudcu je organizovať procesný postup v súdnom konaní tak, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty medzi účastníkmi. O prieťahoch v súdnom konaní možno hovoriť vtedy, ak súd vôbec nevyužije tie procesné alebo iné prostriedky, účelom ktorých je zabezpečenie nielen účinnej, ale tiež rýchlej ochrany práv účastníkov súdneho konania, prípadne ak k ich použitiu siahne vtedy, keď je ich skutočný príspevok k dosiahnutiu tohto účelu súdneho konania vylúčený, prípadne je značne minimalizovaný.“

4. V petite sťažnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že postupom krajského súdu v uvedenom konaní bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a aby prikázal krajskému súdu ďalej konať bez zbytočných prieťahov. Súčasne požaduje priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 109 200 € z dôvodu, že *„Porušiteľovi nič nebráni v tom, aby vo veci vytýčil pojednávanie a minimálne voči žalovanému v 2. rade vec rozhodol medzitýmnym rozsudkom, prípadne rozhodol vzhľadom na dĺžku konania už o celej veci. Do dnešného dňa sa však sťažovateľ nielen súdneho rozhodnutia nedočkal, ale za posledných 9 rokov sa nedočkal ani jedného pojednávania vo veci. Vzhľadom k týmto skutočnostiam máme za to, že sťažovateľ má nárok voči porušiteľovi aj na primerané finančné zadosťučinenie, ktoré si uplatňuje vo výške 8.400 EUR za každý rok prieťahov v konaní, teda spolu 109.200 EUR od 1996 za 13 rokov.“* Požaduje priznať aj náhradu trov konania v sume 1 759,24 €.

II.

5. Ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval krajský súd, aby sa k prijatej sťažnosti vyjadril, oznámil, či trvá na ústnom pojednávaní, a zaslal ústavnému súdu kompletný spisový materiál. Predseda krajského súdu v písomnom vyjadrení zo 7. októbra 2010 popísal priebeh konania s chronológiou procesných úkonov a uviedol, že netrvá na ústnom prerokovaní veci. Ďalej uviedol: „... z objektívneho hľadiska je daná existencia prieťahu v konaní, ktoré vychádza zo sťažených podmienok výkonu súdnictva na obchodnom úseku krajského súdu.“ Poukázal aj na dve zmeny zákonného sudcu, ku ktorým v konaní došlo, a znížený nápad v poradí tretieho zákonného sudcu pre existenciu zákonných prekážok vyplývajúcich z plnenia činnosti orgánu sudcovskej samosprávy a revíznej činnosti.

6. Na výzvu ústavného súdu ku vhodnosti ústneho pojednávania právna zástupkyňa sťažovateľky v prípise zo 4. augusta 2010 uviedla, že netrvá na ústnom pojednávaní vo veci.

7. Ústavný súd po posúdení obsahu súdneho spisu v právnej veci sťažovateľky, sťažnosti a vyjadrenia k nej dospel na neverejnom zasadnutí senátu k záveru, že sťažnosť nie je dôvodná.

III.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy má každý právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

9. Účel základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov vymedzil ústavný súd vo svojej skoršej judikatúre tak, že „*Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu*“ (II. ÚS 26/95). Je však prirodzené a ústavný súd to už vo svojej judikatúre zdôraznil, že každé namietané porušenie práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, pričom tri základné kritériá sú: zložitosť veci, správanie účastníkov konania a postup súdu (napr. I. ÚS 3/00, alebo I. ÚS 7/02).

10. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie bolo predmetom skúmania ústavného súdu, či postupom krajského súdu v konaní o právnej veci sťažovateľky došlo k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Z chronológie procesných úkonov v konaní vyplývajú tieto rozhodné skutočnosti:

- Dňa 6. septembra 1996 podala S., a. s., žalobu proti žalovanému v I. rade Obec L. a žalovanému v II. rade Š. o zaplatenie sumy 4 622 087,30 Sk.

- Dňa 11. novembra 1997, 23. júna 1998 a 27. októbra 1998 krajský súd uskutočnil pojednávania, pričom na poslednom vo veci rozhodol rozsudkom, ktorým žalobe, čo sa týka istiny 3 500 460 Sk s prísl., vyhovel a v prevyšujúcej časti konanie zastavil.
- Uznesením odvolacieho súdu z 13. apríla 2000 bol rozsudok krajského súdu zrušený a vec bola vrátená na ďalšie konanie.
- Dňa 3. októbra 2000 súd pojednávanie odročil na účely ďalšieho dokazovania.
- Dňa 31. októbra 2003 súd vyzval S., a. s., aby preukázala nadobudnutie žalovanej pohľadávky, na túto výzvu S., a. s., odpovedala listom doručeným súdu 18. novembra 2003.
- Dňa 27. mája 2004 doručila S., a. s., súdu návrh na zmenu účastníka – žalovaného v II. rade tak, aby na miesto zrušeného Š. vstúpila sťažovateľka.
- Dňa 5. februára 2008 S., a. s., na predchádzajúce výzvy súdu (z 13. augusta 2007 a 3. októbra 2007) oznámila, že nie je veriteľom žalovanej pohľadávky a žiada, aby súd ďalej konal so S., a. s., ako pôvodným žalobcom.
- Dňa 2. septembra 2008 sťažovateľka požiadala súd o určenie termínu pojednávania, žiadosť zopakovala aj podaním z 9. februára 2009.
- Dňa 13. mája 2010 krajský súd uznesením pripustil zmenu účastníkov na strane žalovaného v II. rade tak, že z konania vystupuje Š. a na jeho miesto vstupuje sťažovateľka. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 4. júna 2010.
- Dňa 30. septembra 2010 krajský súd vyhlásil na pojednávaní rozsudok, ktorým žalobu zamietol.

11. Po posúdení chronológie konania v právnej veci sťažovateľky z hľadiska základných kritérií, na ktoré sa prihliada, ústavný súd konštatuje:

Pokiaľ ide o zložitost' veci (právnú a skutkovú), ústavný súd konštatuje, že právna vec sťažovateľky (žaloba veriteľa o plnenie podaná proti dlžníkovi a osobe, ktorá poskytla záruku) je obchodno-právnou vecou, ktorej ani po skutkovej stránke, ani po právnej stránke nemožno priznať zvýšenú zložitost'. Okrajovo v tomto smere možno poukázať na skutočnosť, že v priebehu konania bolo predmetom dokazovania to, kto je vlastne veriteľom

žalovanej pohľadávky, pretože bolo sporné, či túto od S., a. s., nadobudla, alebo nenadobudla S., a. s.

V postupe krajského súdu zistil ústavný súd viaceré obdobia nečinnosti:

(i) od 3. októbra 2000, keď sa konalo pojednávanie po zrušení rozsudku a vrátení veci na ďalšie konanie, do 31. októbra 2003, keď súd vyzval S., a. s., na preukázanie nadobudnutia žalovanej pohľadávky,

(ii) od 18. novembra 2003, keď bolo súdu doručené vyjadrenie S., a. s., do 18. mája 2005, keď súd pristúpil k ďalšiemu dokazovaniu dopytom na registrový súd žalobcu,

(iii) od 22. augusta 2005, keď bola súdu doručená odpoveď z registrového súdu žalobcu, do 13. augusta 2007, keď súd opätovne na účely zistenia veriteľa žalovanej pohľadávky vyzýval S., a. s., na preukázanie tejto skutočnosti,

(iv) od 5. februára 2008, keď bola súdu doručená odpoveď S., a. s., do 13. mája 2010, keď súd uznesením pripustil zmenu účastníkov na strane žalovaného v II. rade, v dôsledku čoho do konania formálno-právne vstúpila sťažovateľka.

Ostatné kratšie obdobia nečinnosti ústavný súd považuje za nevyhnutnú súčasť každého súdneho konania, a preto neboli pričítané na ťarchu krajského súdu. Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že zmeny zákonného sudcu, ku ktorým došlo v právnej veci sťažovateľky (m. m. I. ÚS 188/09) ani množstvo vecí, v ktorých súd vykonáva súdnictvo (m. m. III. ÚS 14/00, III. ÚS 17/02), spravidla nemôžu byť exkulpačným dôvodom na zbavenie sa zodpovednosti súdu za spôsobené zbytočné priesťahy v konaní.

12. Pri posudzovaní sťažnosti a obsahu súdneho spisu sa ústavný súd bližšie zaoberal správaním sťažovateľky a jej postavením v predmetnom súdnom konaní. Táto totiž nebola účastníkom konania od jeho začatia, pretože ako vyplýva z už uvedeného, pôvodne na strane žalovaného v II. rade vystupoval Š., ktorý bol ex lege (zákonom č. 553/2001 Z. z.) zrušený s účinnosťou k 1. januáru 2002. Z obsahu spisu krajského súdu vyplýva, že sťažovateľka je toho názoru, že do konania krajského súdu vstúpila ex lege ako hmotnoprávny nástupca zrušeného Š.. Krajskému súdu však sťažovateľka tento svoj názor

prezentovala najskôr v podaní z 26. augusta 2008 (doručenou súdu 2. septembra 2008), ktorým ho žiadala o určenie termínu pojednávania a rozhodnutie o veci. Prílohou tohto podania bolo aj splnomocnenie z 21. augusta 2008, ktorým sťažovateľka splnomocnila na zastupovanie v konaní advokátku, ktorá ju zastupuje aj v konaní pred ústavným súdom. Z obsahu spisu teda nevyplýva, že by sťažovateľka pred augustom 2008 krajskému súdu predniesla, že je hmotnoprávnym nástupcom žalovaného v II. rade a že by z tohto titulu žiadala súd, aby s ňou konal ako s účastníkom konania.

13. Krajský súd bol na rozdiel od sťažovateľky toho názoru, že v danom prípade ide o zmenu účastníka na strane žalovaného v II. rade, a preto uznesením podľa § 92 ods. 2 a 3 Občianskeho súdneho poriadku pripustil zmenu účastníkov na strane žalovaného v II. rade tak, že z konania vystupuje Š. a na jeho miesto vstupuje sťažovateľka. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 4. júna 2010. Krajský súd teda právoplatne priznal sťažovateľke postavenie účastníka konania na strane žalovaného v II. rade až 4. júna 2010. Sťažovateľka proti uzneseniu z 13. mája 2010 odvolanie nepodala (ktoré mohla podať, ak bola názoru, že krajský súd o zmene účastníkov podľa § 92 ods. 2 a 3 Občianskeho súdneho poriadku vôbec nemal rozhodovať, ale mal s ňou konať ako s právnym nástupcom zrušenej právnickej osoby) a ústavnému súdu pre nedostatok právomoci (ktorú by mal odvolací všeobecný súd) a pre viazanosť sťažnosťou (§ 20 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov) neprislúchalo posudzovať ústavnosť uznesenia krajského súdu z 13. mája 2010.

14. Vychádzajúc z uvedeného potom ústavný súd posudzoval možné porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom krajského súdu v uvedenom súdnom konaní. V období od vydania uznesenia o zmene účastníkov, resp. od jeho právoplatnosti po vyhlásenie rozsudku krajského súdu na pojednávaní 30. septembra 2010 nemožno podľa ústavného súdu vôbec uvažovať o zbytočných priet'ahoch v konaní. Súd konal plynulo a po právoplatnosti uznesenia z 13. mája 2010 nariadil termín pojednávania na 23. september 2010 a následne na 30. september 2010, kde aj o žalobnom

nároku rozhodol tak, že ho zamietol. Obdobie, ktoré predchádzalo vydaniu uznesenia o zmene účastníkov ústavný súd pre účely rozhodnutia o namietanom porušení základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy neposudzoval, pretože vychádzajúc z právoplatného uznesenia krajského súdu pred týmto dňom krajský súd so sťažovateľkou ako s účastníkom konania nekonal a sama sťažovateľka nezákonnosť (príp. neústavnosť) tohto uznesenia právne relevantným spôsobom nenamietala. Ústavný súd preto vychádzal zo záveru krajského súdu, v zmysle ktorého sťažovateľka bola účastníkom konania na strane žalovaného v II. rade až po vydaní uznesenia o zmene účastníkov konania. V tomto konaní pritom ústavný súd rozhodoval len o sťažnosti sťažovateľky a nemohol rozhodnúť o prípadnom porušení základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vo vzťahu k ostatným účastníkom konania na strane žalobcu aj žalovaných.

15. Na základe uvedeného ústavný súd rozhodol tak, že sťažnosti sťažovateľky nevyhovel. Keďže sťažnosti vyhovené nebolo, bolo bez právneho významu zaoberať sa ostatnými návrhmi sťažovateľky (príkaz ďalej konať bez zbytočných prietáhov, primerané finančné zadosťučinenie a náhrada trov konania). Len pre úplnosť ústavný súd dodáva, že obvyklá výška primeraného finančného zadosťučinenia, ktorú priznáva v prípade záveru o porušení základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, je podstatne nižšia ako požadovaných 8 400 € za rok, spolu 109 200 €. K požadovanej výške náhrady trov konania ústavný súd tiež uvádza, že nie je v súlade s § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Predmetom konania pred ústavným súdom v prípadoch podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je totiž ochrana základných práv a slobôd, a nie peňažná suma, ktorá bola predmetom konania pred krajským súdom, v ktorom malo dôjsť k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Základná sadzba tarifnej odmeny je preto jedna šestina výpočtového základu za jeden úkon právnej pomoci v konaní pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. novembra 2010